

Heurekassa monipuolinen vuosi 1992

on, että tarpeetonta tietoa poistetaan ja koodataan vain sellainen tieto, jonka avulla kuva voidaan rekonstruoida eli uudelleen rakentaa. Suhteellisen yksinkertaisilla menetelmillä kuvatie-to voidaan pakata noin puoleen alkuperäisestä tietomäärästä. Monesti pyritään tieto pakkaamaan noin kymmenteen osaan alkuperäisestä. Tiedon voi myös kompressoida täysin palautuvaksi, mutta on selvää, että alkuperäinen digitaalidata on aina kompressoitua parempi.

Lyhyesti voidaan todeta, että kuvaarkistoinnissa on kysymys kahdesta eri tehtävästä: toisaalta kuvankäsittely ja -arkistointi ja toisaalta kuvaan liittyvien tietojen arkistointi.

Jos Lapin Maakuntamuseon tavoitteita käytetään lähtökohtana, asiasta kiinnostunut museo joutunee pohtimaan seuraavia kysymyksiä:

— Joudutaanko luopumaan tavoitteesta jäljentää alkuperäiset kuvat mahdollisimman tarkasti? Jos vastaus on myönteinen, missä määrin kuvati-toa voidaan tallentaa esimerkiksi videolle? Toisin sanoen onko hankittava sekä videokuvauslaitteisto että jokin muu välineistö kuvien laadukkaaseen tallentamiseen?

— Riittävätkö varat henkilökunnan palkkaamiseen, mikäli kaikki todelliset työvaiheet otetaan huomioon?

— Onko valittu tallennemuoto vaarassa jäädä tarpeettomaksi lyhyehkön ajan sisällä?

— Missä määrin tuleva kytkentä museotietojärjestelmään aiheuttaisi vasta hankitun laitteiston ja/tai ohjelmiston käytöstä poistamista?

Projektimietteitä

Museoväki edustaa humanistista koulukuntaa, jonka räkemykset ja arvot ovat tärkeitä oman alansa työssä. Sitä vastoin tuntuu joskus siltä, että tietotekniikka on ikäänkuin toisesta maailmasta ja sen parissa työskentelevät puhuvat eri kieltä. Kuinka saada nämä kaksi ryhmää syvällisempään vuoropuheluun?

Tietokone on työkalu. Sen avulla työtä voidaan tehdä paremmin tai nopeammin tai edullisemmin — muitakin ominaisuuksia löytyy. Ei tietokoneella eikä tietotekniikallakaan ole itseisarvoa.

Jos museoväki on motivoitunutta ja työmenetelmät hyviksi koettuja, tuloksia syntyy. Ellei näin ole, ongelmaa ei ratkaista yksinomaan tietotekniikan avulla. □

Tasapaino? — näyttely ympäristön tilasta

Onko ihmiskunta sodassa luontoa vastaan? Heurekan erikoisnäyttelyssä kerrotaan havainnollisesti aikamme polttavista ympäristöongelmista. Ympäristölaskurit raportoivat joka sekunti, montako eliölajia on kuollut sukupuuttoon, montako autoa valmistettu ja montako ihmistä enemmän maapallolla elää kuin näyttelyn alkaessa. Laaja tietokanta kertoo Suomen järvien veden laadun — kirjallisen todistuksen kotijärvestä saa mukaansa. Tietoa on saatavilla metsien terveydestä, eri energiamuotojen ympäristöhaitoista, liikenteestä, kaloista, melusta ja paljosta muustakin 31. 5. 1992 saakka.

Heurekan Tasapaino?-näyttely kestää kaikkiaan kahdeksan ja puoli kuukautta. Sinä aikana maapallon väestö lisääntyy 65 miljoonalla ihmisellä, mikä merkitsee joka sekunti kolme ihmistä lisää. Maailman eliölajien määrä tiede ei ole toistaiseksi pystynyt laskemaan tarkalleen. Arvioidaan kuitenkin, että lajeja kuolee sukupuuttoon näyttelyn aikana muutama sata-tuhatta. Autoja tehdään tänä aikana 35 miljoonaa kasvattamaan tämänhetkistä arviolta 500 miljoonan autokantaa. Sademetsää — maailman keuhkoja — ihminen tuhoaa näyttelyn aikana noin puolen Suomen pinta-alan verran. Fossiilisia aineita polttamalla lisäämme hiilidioksidia ilmakehässä 10 miljoonaa tonnia vuorokaudessa ja näyttelyn aikana 2 ½ miljardia tonnia, ts. meistä jokainen keskimäärin 500 kiloa — teollisuusmaitten asukkaat tietysti monin verroin keskimäärää enemmän.

Tasapaino? Ei todellakaan. Lie-nemme yksimielisiä siitä, että meidän on muutettava omia arvojamme ja omaa käyttäytymistämme. Mutta miten?

Jukola — Jakomäki — Bryssel, Suomen 75-vuotisjuhlanäyttely 13. 6. 1992—31. 1. 1993

Millaista oli tavallisen suomalaisen elämä sata vuotta sitten? Mitä iskelmiä äiti tai isoäiti kuuntelivat? Mitä löytyi vaarin valokuva-albumista tai mummon ruokakaapista? Miltä näyttivät unelmat, joihin suomalaiset eri aikoina pakenivat arkea? Tästä ja muustakin kertoo Heurekan seuraava erikoisnäyttely. Erikoisuutena on Suomi-kuvalevy-ohjelma. Onko suomalaisten viinankäyttö todella niin hurjaa kuin väitetään? Näyttelyssä saa

myös tietoa sukunimistä, esim. missä asuu eniten »Meikäläisiä».

Verne-teatterin uutuudet

Talven uutuuksia on kaunis ja havainnollinen planetaario-ohjelma »Orion», jossa Verne-teatterin tähtikupu ja koko kuvun peittävät suurkuvat toimivat parhaimmillaan. Ohjelmaan sisältyy myös satelliitin ottamia, ainutlaatuisia kuvia maapallosta. Keväällä saa ensiesityksensä luontokuvaohjelma »Kuusamon luonto». Maamme eturivin luontokuvaaja Hannu Hautala on vanginnut koko kuvun jättidionille pohjoisen luontomme elämää. Kesällä tulee ohjelmistoon puolipalloeokuva lentämisen riemusta ja jännityksestä!

Lasten tiedekeskus avataan 13. 3. perusnäyttelyssä kaikkein pienimmille. Viihtymisen ei edellytä lukutaitoa — vain leikki- ja kokeilumieltä! □

